הלכה · משנה תורה · מפרשים · נחל איתן · ספר קדושה

נחל איתן על משנה תורה, הלכות מאכלות אסורות

רבי אברהם משכיל לאיתן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

נחל איתן על משנה תורה, הלכות מאכלות אסורות

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/נחל-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-מאכלות-אסורות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ו 5
פרק ב 5
הלכה א 5
פרק ג 7
הלכה א 7
פרק ד 8
הלכה ד 8
הלכה יח 8
הלכה כב 8
פרק ה 9
הלכה ב 9
הלכה ו 9
הלכה ח 10
פרק ו 10
הלכה ו 10
הלכה ז 11
הלכה י 11
הלכה טז 12
פרק ז 13
הלכה א 13
הלכה ב 13
הלכה ג 14
פרק ח 14
הלכה א 14
הלכה ה 15
הלכה ו 15
הלכה טז 16
פרק ט 17
הלכה ב 17
הלכה ו 17
הלכה ז 18
פרק יד 18
הלכה י 18
פרק טז 19
הלכה ז 19

פרק א

הלכה א

מצות עשה לידע הסימנין שמבדילין בהן בין בהמה וכו' שמותר לאכלן ובין שאין מותר לאכלן שנאמר והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. הרב המגיד והלח"מ פירשו דכוונת רבינו הוא דמצות עשה דבדיקת סימנין הוא מפני מ"ע דאכילה שנאמר בה אותה תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה ומחמת איסור אכילה הוא צורך הבדיקה. ולבבי לא כן ידמה שיהא כאן כוונת רבינו כן דא"כ לא הו"ל להביא כלל קרא דוהבדלתם רק קרא דאותה תאכלו וכן הוקשה להרב לח"מ בעצמו ונדחק בזה הרבה. ועוד דעל זה תקשי מה שהקשה הראב"ד בהשגותיו על מניין המצות שכתב רבינו שם מ"ע לבדוק בסימני בהמה ועוף וז"ל א"א כל לבדוק אין לו טעם אלא משום לאו הבא מכלל עשה עשה ופי' שם בכס"מ דכוונתו שאין זו מצוה מחוייבת שאם ירצה שלא לאכול בשר רשאי אלא הוה לאו הבא מכלל עשה שלא לאכול טמאה אלא טהורה. ומה שתירץ שם הכס"מ דמ"מ הוא עשה למי שירצה לאכול בשר שיבדוק הוא נגד דברי עצמו שכתב בכס"מ בפי"א מהל' ברכות דנטילת ידים ושחיטה הוי דבר הרשות משום דאפשר לו שלא לאכול. גם מ"ש כאן הרה"מ דמ"ע על מניעת האסורות הוא כמניעה ממלאכה בימים המקודשים. אין הנדון דומה לראיה דמניעת מלאכה בימים המקודשים נאמר בלשון צווי בשבת וביום השביעי תשבות וביום הכפורים וביו"ט נאמר שבתון לצווי כמ"ש רבינו בספר זמנים אבל קרא דאותה תאכלו שלא נאמר בלשון צווי אלא בלשון איסור והיתר אין לחשבו למ"ע כמ"ש הראב"ד. על כן נראה בכוונת רבינו דכאן דמ"ע של בדיקת הסימנין הוא לאו משום עשה דמניעת אכילה מקרא דאותה תאכלו. אלא העשה הוא מקרא דוהבדלתם שמביא כאן שהוא נאמר בלשון צווי שמצוה לידע סימנין המבדילין. וכה"ג כתב הרא"ש בריש כתובות הבאתיו בריש הלכות שחיטה ונסתלקה השגת הראב"ד:

אלא דצריך להבין דאיך מנה רבינו בריש הלכות מקואות מצות טבילת כל טמא. והרי כתב בספר המצות מצוה ק"ט שאין בה חיוב אם לא ירצה לטהר ולכנס למקדש זמן רב הרשות בידו והמצוה היא הדין שמי שירצה לטהר מטומאה לא ישלם זה אלא בטבילה במים וכן הוא בהגה"ת נודע ביהודה מהדורא תנייא סי' קכ"ד. ונראה דשאני התם דמ"מ משכחת לה זמן שמחוייב לטהר כגון ברגל כמ"ש בסוף הלכות טומאת אוכלין או שצריך להביא קרבן ולאכלו. ודמי לערובי תחומין דחשיב מצוה משום דמערב לדבר מצוה:

הלכה ו

בהמה טהורה שילדה או שנמצא בה בריה שיש לה ב' גבין וב' שדראות אסורה באכילה. הקשה הכ"מ כיון דקיי"ל כרב דבריה בעלמא ליתא וכי אגמריה רחמנא למשה במעי בהמה אגמריה לא הו"ל לכתוב או שילדה. ויש להביא סעד לדעת רבינו דבתוספתא פ"ג דחולין תני יש מן עוברין שהן פסולין בן ד' לדקה ובן ח' לגסה מצאו לו ב' גבין וב' שדראות הואיל ואין כיוצא בה להתקיים פסול משמע דבילדה ויצא לאויר העולם איירי דומיא דבן ד' לדקה וח' לגסה:

פרק ב

הלכה א

ובגמל ובחזיר ובארנבת ובשפן נאמר וכו' שהן בלא תעשה ואע"פ שיש בהן סימן אחד וכל שכן שאר בהמה טמאה וכו'. עיין במל"מ שכתב בשם רבינו בספר המצוות דמה שלוקה על אכילת בהמה שיש לה שני סימני טומאה אף שהוא בא מק"ו דבהמה טמאה שאין לה אלא סימן אחד דק"ו זה הוא גלוי מילתא בעלמא דומיא דבתו מאנוסתו. בספר מנחת אהרן תמה על זה דהא לא דמי לבתו מאנוסתו דאתיא מק"ו דבת בתו דקורבה דבת בתו מקורבה דבתו קאתיא ואי אפשר לבת בתו בלא בתו משו"ה חשיב לה גלוי מילתא בעלמא אבל הכא בהמה טמאה שיש לה סימן אחד לא אתיא מכחה דבהמה שיש לה שני סימני טומאה לא חשיבא גילוי מילתא. ולק"מ דהא אפי' בכה"ג חשיב גלוי מילתא בפ"ק דתמורה גבי תמורת טוב ברע דאתי מדינא דרע בטוב והרי רע בטוב אינו בא מכחו דטוב ברע ואפ"ה חשיב ליה גלוי מילתא משום דבכללו הוא ועדיף מיניה. וא"כ ה"נ בהמה שיש לה ב' סימני טומאה היא בכלל בהמה שיש לה סימן אחד ועדיפא מינה חשיבה גלוי מלתא אע"ג דלאו מכחה היא באה. והא דאיצטריך קרא לאחותו בת אביו ובת אמו כבר תירצו התוס' בפ"ב דבכורות (דף י"ד) ובפ"ז דסנהדרין (דף י"ג ע"ב) דהתם לישנא דקרא משמע דמיירי בבת אביו שלא בת אמו דוקא עיי"ש:

ומה שכתב בשאגת אריה סי' פ' וכבר הקדימו במל"מ שכתב להוכיח מדברי התוס' דסוף פ' כל שעה שחולקין על כל זה שכתב הרב המגיד לדעת רבינו שכל הנאסר בלאו הבא מכלל עשה אפשר ללאו שלו לבוא מק"ו. וכבר נתבאר בחידושי שם בספרי משכיל לאיתן שאין מדברי התוס' הנזכרים סתירה כלל לדברי רבינו:

[**גם** מ"ש השאגת אריה שם להוכיח כלל זה שכתב הרב המגיד דהיכא דאיכא עשה מזהירין מן הדין מסוגיא דפ"ק דביצה דקאמר אליבא דבית שמאי ולכתוב רחמנא חמץ

ולא ליבעי שאור ואנא אמינא ומה חמץ שאין חימוצו קשה וכו' ואע"ג דהוי אזהרה מן הדין אלא על כרחך משום דאיכא התם עשה דתשביתו מהני אזהרה מן הדין ואין זה מוכרח די"ל כמ"ש הפני יהושע שם והובא בספר שעה"מ דהתם לא הוי רק גילוי מילתא בעלמא:

והנה ראיתי בספר שער המלך שכתב בשם הרא"ם וס' מוצל מאש דדוקא בלאו הבא מכלל עשה אמרינן הכי ולא בעשה וכ"כ השאגת אריה. ובזה י"ל מ"ש הצל"ח בפסחים (דף כ"ד) אלא שמ"ש השעה"מ להוכיח כן מסוגיא דפרק יוה"כ דאיצטריך ליה למילף אזהרה לענוי ולא סגי ליה בק"ו דמלאכה אע"ג דאיכא עשה דועניתם י"ל דשאני התם דבעי אזהרה משום קרבן והתם בעינן דוקא לא תעשה גמור דילפינן מדכתיב אשר לא תעשינה כמ"ש רבינו בריש הלכות שגגות. וכ"ש לרבי דבעי דומיא דאחות אשה כמ"ש תוס' ביבמות ושלהי יומא ובהכי נסתלק מה שהקשה על דברי הרב המגיד מסוגיא דריש פי"ג דזבחים גבי הא דבעי למילף אזהרת שחוטי חוץ מק"ו ופריך וכי מזהירין מן הדין והתם איכא לאו הבא מכלל עשה דכתיב שם תעשה דמשמע נמי שחיטה ובמ"ש אתי שפיר:

ומה שהקשה עוד על הרב המגיד מסוגיא דמכות י"ל דשאני התם דלאו ק"ו גמור הוא כדאמר התם דאיכא נמי חומר במלמד שאין בלמד. ועוד י"ל דהתם הוי עשה שאינו שוה בכל דובאת שמה והבאת שמה לא שייך בנשים למ"ד שפטורין מראיה ושמחה וכן בערל ובטמא לכו"ע כמ"ש רבינו בהל' חגיגה שפטורין אף משמחה וא"כ לא שייך בהו עשה זו כדמוכח מדברי תוס' בפ"ק דר"ה (דף ו' ע"ב). ומיהו בטורי אבן פ"ב דחגיגה משמע דגם בעשה שהזמן גרמא מהני ללאו הבא מכלל עשה ללקות אף הנשים. ומ"מ י"ל דשאני התם דעשה דובאת ליכא כלל בנשים ואינה מאלמת כח הלאו כלל משא"כ עשה שהזמן גרמא מאלמת כח לאו דאיכא בהדה כמ"ש תוס' בקידושין ועוד דאיכא מ"ד דאם איכא ל"ת מצווה נמי בעשה שהזמן גרמא משא"כ בההיא דמכות:

ולפ"ז י"ל הא דהקשה בס' זרע ברוך ובס' עומר מן ומ"כ ע"ד רבינו מפ"ק דמנחות דפריך למה לי מן הבקר להוציא הטריפה שפסולה לקרבן והלא דין הוא ודילמא איצטריך שאין עונשין מן הדין וכשיש לאו הבא מכלל עשה עונשין. ולפי מ"ש י"ל דהשתא נמי ל"מ מן ההקדש ללקות כהן המקריב ועיי' מ"ש בזה בהלכות איסורי מזבח]:

פרק ג

הלכה א

כל מאכל היוצא ממין מן המינים האסורין וכו' אסור באכילה מן התורה שנאמר ואת בת היענה זו ביצתה והוא הדין לכל הדברים. נראה דכוונת רבינו בזה הוא לתרץ מה שהקשו התוס' בפ' אלו טריפות דלמה לו קרא דבת היענה לאסור ביצתה הא קיי"ל שכל היוצא מן הטמא טמא. ולפי דברי רבינו דכאן לק"מ דהא קושטא דההיא שכל היוצא מטמא טמא מקרא דבת היענה גופיה הוא דנפקא לן:

גם מה שהקשה בס' חוות דעת ביו"ד סי' פ"א אהא דפריך פ"ק דבכורות דלמה לי קרא דגמל גמל לאסור חלב טמא מהטמאים נפקא ואמאי לא פריך מקרא דמיניה נפקא כל היוצא מן הטמא טמא. לק"מ לפי דברי רבינו דכאן דכל היוצא מטמא טמא מקרא דבת היענה נפקא והוא מימרא דאמורא בפ' אלו טריפות לכך ניחא ליה טפי למיפרך טפי מברייתא דהטמאין. ועוד דניחא ליה למיפרך מקרא דהטמאין דכתיב בבהמה טפי מקרא דכל היוצא דכתיב בעוף. גם מה שהקשה שם בס' חוות דעת דל"ל קרא בפ"ק דבכורות לאסור פרה הנולד מן הגמל תיפוק ליה מההיא דכל היוצא מטמא טמא. נתיישב בתוך דברי רבינו שכתב דכל היוצא מטמא נפקא מביצת היענה בהוא הדין לכל הדברים הדומין לביצה. ולפ"ז אפשר דפרה הנולד מן הגמל לא דמי לביצת היענה דשאני התם שיש לפרה חיות בפני עצמה והו"א שלא תיאסר. ומשו"ה איצטריך קרא לאסור:

ועפ"ז אתי שפיר ג"כ מה שהקשה שם דאמאי אמרינן דציר דגים אינו אסור מן התורה דליתסר משום שכל היוצא מטמא טמא. ולק"מ דהא לא ילפינן אלא מביצת היענה לכל הדברים הדומין לביצה וא"כ ליכא למילף מינה ציר דגים טמאין שאינו דומה לביצה שאינו אלא זיעה בעלמא כדאמר בפ' גיד הנשה (חולין דף צ"ט). [אבל היוצא ע"י כיבוש ובישול דאז יוצא עיקר הלחלוחית שלהן קושטא דאסור מדאורייתא כמ"ש הש"ך בסי' ק"ז וכן משמע מדברי התוס' דע"א (דף מ') וכמ"ש הפמ"ג. ובהכי אתי שפיר הא דאיתא בתורת כהנים דדריש נמי גבי דגים קרא דשקץ לאסור צירן דהיינו היוצא ע"י כבוש ובישול וא"צ לדחוק ולומר דאינו אלא אסמכתא וכמ"ש הרא"ש פ' אין מעמידין (סימן מב)]. וכל מ"ש שם בס' הנזכר נסתר ע"פ דברי רבינו כאן. ונראה דשלא בהשגחה בדברי רבינו כתב כן ועיי"ש:

פרק ד

הלכה ד

וכל שלא שהה ח' ימים ה"ז כנפל ולא היו לוקין עליו. ופי' הרב המגיד משום שאין לוקין על הספק ומשמע דבאכילה מיהא אסור מן התורה וכ"כ הב"ח. והקשה בס' בינת אדם דאמאי לא נזיל בתר רוב ולדות שאינן נפלים. ובהל' בכורות כתבתי ליישב ע"פ מ"ש בשו"ת נודע ביהודה במהדורא תנייא דגבי נפל איכא חזקה לאיסור דבהמה בחייה בחזקת איסור שאינה זבוחה. ואמרינן סמוך מיעוט נפלים לחזקת איסור שאינה זבוחה ואיתרע לה רוב שאין נפלים מן התורה כיון דהמיעוט מצוי. ובסברת הנוב"י אתי שפיר מ"ש ביו"ד סוף סי' ט"ו דאין נאמן במסיח לפי תומו לומר שהן בני ח' יום. והקשה בס' כרתי ופלתי הא איכא רוב להתיר ואמאי אין נאמן ולפי מ"ש אתי שפיר דהא איכא חזקה לאיסור עם מיעוט המצוי:

הלכה יח

האוכל מנבלה וטריפה או מבהמה וחיה הטמאים מן השליא שלהן אע"פ שהוא אסור ה"ז פטור. מכאן קשה על הש"ך שכתב ביו"ד סי' פ"א דשליא של כל בהמות טמאות מותרות וכן הקשה המנחת יעקב ובפר"ח הביא ראיה דחשיבא אוכל מסוף פ' המקשה. ויותר יש לתמוה על הש"ך שנראה כסותר דברי עצמו שכתב בסי' פ"ז סי' ז' על מ"ש השו"ע שם המבשל שליא או עור בחלב פטור דאיסורא מיהא איכא אלמא דלעניין איסורא לא אמר דהוי כפירשא אלא חשיב בשר וכיון דחשיב בשר לענין איסור בבשר בחלב הוא הדין לעניין איסור נבילה וטריפה וטמאה:

ועיי' בספר כרתי ופלתי דמסיק דבשליא דכל בהמה טמאה דעת הטור להתיר דלאו בשר היא אבל דטהורה אסורה משום אבר מן החי לכו"ע כשיצא מקצתה דחשיבא אוכל וכל היוצא מהחי אסור אע"ג דלאו בשר הוא כמו חלב וביצים משא"כ בטמאה ליכא איסור דאבר מן החי רק משום בשר והיא לא חשיבה בשר. אבל התערובות של טעמה אינה נותן טעם לאסור כפירשא אף דטהורה ע"כ. אך מדברי רבינו דפ"ט והובא בסי' פ"ז משמע דאוסר אף תערובות משום בשר בחלב:

הלכה כב

נודע שהוא פטור מסקילה וכו' כגון שהוזמו עדים יצא וירעה בעדר. לא כתבו מקור לדין זה. והוא מבואר במשנה דפ"ו דכריתות שור הנסקל אם עד שלא נסקל נודע שלא הרג יצא וירעה בעדר ואם משנסקל נודע מותר בהנאה:

פרק ה

הלכה ב

ואחד אבר שאין בו עצם כגון הטחול והכוליא בין שחתך כולו בין שחתך מקצתו ה"ז אסור משום אבר מן החי. והראב"ד חולק על זה דמאי שנא זה מן בשר מן החי שאין בו אלא משום טריפה. ונראה שיש להביא ראיה לדעת רבינו מהסוגיא דריש פ' המקשה (דף ס"ט) דקאמר וכל בהמה לרבות את הולד הנמצא בבהמה ופריך אי הכי אפי' חותך מן הטחול ומן הכליות נמי אלמה תנן חתך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה. ומשני אמר קרא אותה שלימה ולא חסירה. ואי איתא דאיסור דחתך מן הטחול ומן הכליות הוא משום בשר מן החי שאיסורו משום טריפה לא ס"ד דלשתריא בשחיטת הבהמה דהא קיי"ל דטריפה אין לה היתר. אלא ש"מ מדפריך דלשתרי ואיצטריך קרא לאוסרה על כרחך דאיסורא דחותך מן הטחול וכליות הוא משום אבר מן החי שיש תקנה לאיסורו בשחיטה. אלמא דאפי' חתך מקצת מאבר שאין בו עצם אסור משום אבר מן החי ולא משום טריפה. ואף שלעניין טומאה ס"ל לר"ע ורבי בפ' העור והרוטב דהוי כבשר וכן פסק רבינו בהלכות אבות הטומאות היינו משום דממעט מקרא:

ודע שיש נפקותא בזה נמי בזמן הזה כמ"ש הפמ"ג ביו"ד סי' ס"ב ומיהו לגבי בן נח אין נפק"מ לפי דעת רבינו בהלכות מלכים (פ"ט הי"א) דגם בשר מן החי אסור לדידיה משום אבר מן החי. וא"כ אפשר דאיצטריך קרא משום בן נח וראיתי להכרתי ופלתי שכתב דלא פליג הראב"ד רק לעניין מלקות בזמן הבית אבל מודה שאסור מן התורה משום אבר מן החי. אלא שלא היו חייבין על חצי אבר משום אבר כמו בחצי שיעור ולפי דבריו אין ראיה מפרק המקשה וצ"ע:

הלכה ו

בשר המדולדל בבהמה ואבר המדולדל אסור ואין חייב עליו. משמע דאסור מדאורייתא קאמר. וכ"כ הרב המגיד לקמן דין י"א שכך היא דעת רבינו ודלא כהמפרשים שפירשו דאין בהן אלא מצות פרישה מדרבנן. והש"ך ביו"ד סי' ס"ב ס"ק ט' כתב כאותן המפרשים והפמ"ג הניח בצ"ע לדינא מאחר דרבינו סובר דהוה דין תורה אסור להושיטו וכן פסק בס' לבושי שרד דאבר המדולדל שאינו מעורה בגידין כלל אלא מחובר במקצת אסור מדאורייתא ונראה שכן עיקר. ויש לי להביא ראיה לזה דאמר בסוף פ' העור והרוטב (חולין דף קכ"ט ע"א) דאבר ובשר המדולדלין בבהמה אינן מטמאין טומאת אוכלין לר'

שמעון דדריש מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל שאין אתה יכול להאכילו לאחרים (ועיי' פירש"י ורע"ב) אינו קרוי אוכל ואינו מטמא. ואי איתא דאבר ובשר המדולדלין אין בהן אלא איסור דרבנן ואף אי נימא דמדרבנן אסור ג"כ לבן נח כמ"ש הכרתי ופלתי תיקשה דאמאי אינו מטמא משום שאינו יכול להאכילו לאחרים מדרבנן. וכה"ג כתבו תוס' בב"ק (ע"ז ע"ב) דאם מדאורייתא ראוי להאכילו מטמא טומאת אוכלין. וכן נראה דהיאך מצי אתיא איסור מדולדל דרבנן ומפקיע טומאת אוכלין דאורייתא דכה"ג אמר בנדה (דף מ"ו) דמדומע חייב בחלה משום דלא אתו דמוע דרבנן ומפקיע חלה דאורייתא. וכה"ג איתא בנזיר (דף כ"ט) ומנחות (דף ל"ט ע"ב). אלא ש"מ דאיסור מדולדל הוי דאורייתא ואף להאכילו לאחרים. והכי איתא בתוספתא מסכת ע"ז דאבר המדולדל בבהמה ואין בו להעלות ארוכה אסור להושיטו. והביאה ג"כ הרב פר"ח ביו"ד בסי' ס"ב. וזה דלא כמ"ש בשו"ת אמונת שמואל סי' י"ד דלגבי בן נח ליכא איסור כלל עד שיפול לגמרי מחיים. ומיהו היינו דוקא בשאינה מעורה כלל בגידין. אבל כשהוא מעורה קצת בגידין אינו אסור אלא מדרבנן. וכמ"ש בס' לבושי שרד:

ובהכי אתי שפיר דלא תקשי אהדדי דברי הפר"ח דסי' ס"ב הנזכר למ"ש בסי' נ"ה דאבר המדולדל וכו' ואף לישראל אינו אלא מדרבנן. ובס' חגורת שמואל כתב דפסקיו סותרין זה את זה ולפי מ"ש אתי שפיר דבסי' נ"ה איירי בנשבר ואין עור ובשר חופין את רובו אבל מ"מ הוא מעורה בגידין קצת ולכך אינו אלא מדרבנן:

הלכה ח

עצם שנשבר אם היה הבשר או העור חופה רוב וכו' ה"ז מותר. וכתב על זה המל"מ בשם תשובת הרשב"א דדוקא נשבר אבל נשמט לעולם שרי. ויש להקשות על הרב המל"מ כמו שהקשה הש"ך ביו"ד סי' ס"ב ס"ק י"ג על הרב בהג"ה שם שהעתיק דברי הרשב"א להלכה דהרשב"א לטעמיה אזיל דמתיר ביצים שנתלשו אבל רבינו הא לא ס"ל הכי כמ"ש בדין ז' שמט אבר וכו' אסור לאוכלו ממנהג שנהגו כל ישראל מקודם שהרי הוא דומה לאבר מן החי. וא"כ לא הו"ל להמל"מ להעתיק דברי הרשב"א על דברי רבינו כאילו הם שפה אחת ודברים אחדים וכבר נראה בעליל שזה אינו:

פרק ו

הלכה ו

ואם בישל הלב ולא קרעו וכו' אם היה לב בהמה חייב כרת שהרי יש בו כזית מדם. כתב הרב המגיד יש מי שכתב דוקא כשאכלו קודם בישול אבל לאחר בישול לא דדם שבישלו

אינו חייב עליו כדאיתא במנחות ולא נתבאר זה בדברי רבינו. ויש להקשות שהרי נתבאר זה ממ"ש רבינו לקמן בפ"ט דין ו' דהמבשל דם בחלב לא היו לוקין על אכילתו משום בשר בחלב דמשמע דלוקין מיהא משום אכילת דם ואע"פ שבישלו וכמ"ש הב"י והש"ך ביו"ד סי' פ"ז. וכן הוא דעת רש"י בפ' כל הבשר (חולין דף ק"ט דף ק"כ). ומה שהקשו התוס' על זה מהסוגיא דמנחות י"ל שסמך עצמו על הברייתא דתניא התם (דף ק"כ) הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב וס"ל דהיינו הקפה באור וכמו שפירש"י דהוי דומיא דחלב דאיירי שהמחהו באור דאי בחמה חי הוא ופטור עליה כדאמרינן בפסחים (דף כ"ד) דאוכל חלב חי פטור וכבר הרגישו התוס' התם ונדחקו התם דלצדדים קתני ועיי' בספר בינת אדם ונראה דאישתמיטתיה דברי התוס' דפסחים שזכרתי אבל רבינו ורש"י ז"ל לא ס"ל לומר כן ועל כרחך ס"ל דסוגיא דמנחות אתיא דלא כהילכתא וכמ"ש ב"י. ובחנם כתב הפר"ח סי' ס"ט שאינו יודע למה דחו הסוגיא דמנחות מהלכתא והוא מחמת הסוגיא הנ"ל ועיי' בכרתי ופלתי שהאריך ליישב דעת רבינו ורש"י מקושיית התוס' גם הביא ראיה לדבריהם מ"מ רוב הפוסקים מקילין בזה:

הלכה ז

הכבד אם חתכה והשליכה לתוך החומץ וכו' ה"ז מותרת לבשל. מה שהקשה הכ"מ דאמאי לא כתב רבינו חתיכת שתי וערב כדאמרינן בגמ' י"ל דכוונת רבינו הוא שחתכה לשנים וכמו שפירשו התוס' בפסחים (דף ע"ד) הא דתניא חתכו ונתנו ע"ג גחלים דהיינו שחתכו לגמרי. ובכה"ג א"צ שתי וערב כמ"ש בהג"ה ביו"ד:

הלכה י

אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה. כתב בהגהות מיימוני וז"ל ואם כותי או עבד (בזמן הבית) שם בשר בקדירה ולא ראה אם הדיחו או לאו יש להתיר אם יודעים מנהג ישראל והיה שם ישראל יוצא ונכנס. משמע דאפילו אינו עבדו של ישראל דינא הכי. וכן המרדכי בפ' כל הבשר סי' תשכ"ו לא כתב אלא ואם כותי שם בשר וכו'. וכ"מ בהגהות מיימוני פ"ב מהלכות תפלין ובארחות חיים סי' ל"ב. ומכאן קשה אמה שכתב הפמ"ג בשפתי דעת סי' ס"ט ס"ק מ"ב דמ"ש הטור והמחבר שם כותי משמש בבית ישראל ונתן הבשר בקדירה וכו' דוקא הוא לומר דבעבדו ושפחתו הוא דשייך מירתת וזה אינו לדעת הפוסקים הנזכרים וכן משמע מסתימת הגמרא והפוסקים בפ"ק דחולין גבי בדיקת סכין דכותי וגבי אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אע"פ שהוא יוצא ונכנס מותר דאפילו בכותי שאינו עבדו מהני יוצא ונכנס. וגדולה מזו כתבו התוס' פ"ק דע"א (דף י"ב) דאפי' ישראל וכותי אכסנאים שאין מכירים זה את

זה שייך מירתת כשישראל יוצא ונכנס. והובא בש"ך סי' קי"ח. ומה שהעיד הפמ"ג כן בשם הש"ך שכן כתב בשם אפי רברבי. נוסחא משובשת נזדמנה לו בש"ך והעיקר הוא שכן צ"ל דבעבדו ושפחתו שייך מירתת לעולם. וכמו שהעתיק בספר לחם הפנים ור"ל דבעבדו ושפחתו שהיו קנויות לישראל שייך מירתת לעולם אפי' בלא יוצא ונכנס אבל ודאי דביוצא ונכנס שייך מירתת לעולם. ושוב ראיתי בס' הנדפס מחדש הנקרא חות דעת שהרגיש מההיא דחולין ונדחק לחלק בזה עיי"ש. אבל אכתי אפי' לפי דבריו תקשי ממ"ש התוס' בפ"ק דע"א גבי ישראל וכותי ששפתו ב' קדירות דלא מיתפס כגנב דיכול לומר להגיס תבשילך נתכוונתי ואפ"ה אמרינן דמירתת ואפי' באכסנאים משום דחזי ליה ותבע ליה בדינא. וא"כ ה"נ שייך מירתת מהאי טעמא:

ובנידון אשה שבשלה בשר ושכחה אם מלחה הבשר. עיי' מ"ש בפ"ו מהלכות ברכות שהבאתי שם ראיה לדעת הט"ז שכתב ביו"ד סי' ס"ט ובאו"ח סי' ת"ט דיש להתיר. מטעם דרוב מולחין תחילה. דבזה נתיישבה קושיית המל"מ בפ"ד דבכורות שהניח בצ"ע אההיא דתנן ספק נטל ידיו טהורות מההיא דאו"ח בסי' הנזכר וכמו שכתבתי שם בס"ד. ומינה דבכל ספק איסור דרבנן אף שהיה לו חזקת איסור והספק הוא במעשה נמי אזלינן לקולא כל שיש רוב העושין המעשה של היתר. וכן בלא רוב כשהספק אינו במעשה אזלינן לקולא בספק איסור דרבנן אף שאיתחזק איסור כמ"ש המל"מ בהלכות בכורות והמנחת יעקב. והרב בס' אבן העזר פ"ב דשבת לדעת רבינו שמתיר בספק טבל ולא ס"ל כהרשב"א שמביא הש"ך ביו"ד סי' ק"י. ודלא כמ"ש בספר כרתי ופלתי והחזיק אחריו ספר ע"י בשו"ת סי' כ' דבאיסור אכילה רבינו נמי מודה להרשב"א דאזלינן לחומרא רק בספק טומאה דרבנן פסק להקל. דמניין לנו לחלק בכך דמה שהביא ראיה ממ"ש רבינו פ"ו מהלכות ערובין דאזיל לחומרא בספק טומאה בתרומה בזמן הזה דרבנן אישתמיטתיה מ"ש המל"מ פ"ז דתרומות דשאני תרומה בזה"ז משאר איסורי דרבנן לעניין ספק:

גם דברי הצל"ח בחידושיו לברכות אינו מובן בזה כמ"ש בהל' תפלה. ומה שהביא ראיה בספר ב"א מהא דאמר בערובין (דף ל"ב) בשל סופרים חזקה שליח עושה שליחותו ותיפו"ל דהוי ספק דרבנן אלא על כרחך איתחזק איסורא אסור. אשתמיטתיה שכבר הרגיש בזה המל"מ בהל' בכורות ותירצו:

הלכה טז

דגים ועופות שמלחן זה עם זה אף בכלי מנוקב אסור. הרב כס"מ בסוף פ' ט"ו מהלכות אלו נסתפק בדעת רבינו אי ס"ל דאסור כל הדגים כמ"ש שם גבי בשר נבילה מלוח

שנבלל עמו בשר שחוטה או אפשר דגבי דם לא אסר כולו דמשריק שריק ואינו מפעפע ואינו אוסר יותר מכדי קליפה. ולי נראה דמדכתב רבינו אפי' בכלי מנוקב הדגים אסורים דמשמע דכל שכן בכלי שאינו מנוקב ש"מ דכל הדגים אסורים קאמר דומיא דכלי שאינו מנוקב דהתם דודאי כולן אסורים דלא שייך התם משריק שריק. דאי איתא דבכלי מנוקב אין אסורים אלא כדי קליפה לא הו"ל למימר הכי:

פרק ז

הלכה א

האוכל כזית חלב במזיד חייב כרת וכו' שנאמר כל חלב שור וכשב ועז וגו' בין שאכל מחלב שחוטה בין שאכל מחלב נבילה וטריפה שלהן. פירש הפמ"ג ביו"ד סי' ס"ד דקמ"ל דאתי איסור חלב וחייל על איסור נבילה וטריפה דקדים כגון שנוצרה כך מבטן ומשכחת לה טריפה ביותרת ונבילה שיש לה ב' ושטין או שניקב. דאילו לומר דאיסור נבילה וטריפה חל על איסור חלב דקדים הוא מבואר בדברי רבינו בדין ב'. וכתב דהטעם דחל חלב על איסור נבילה וטריפה הוא משום דילפינן מקרא:

הלכה ב

האוכל מחלב נבילה וטריפה חייב וכו' מתוך שניתוסף האיסור בבשרה שהיה מותר נוסף על החלב. הלח"מ תמה על הרב המגיד שפירש דהוי איסור מוסיף דהא לא הוו מוסיף רק כשניתוסף איסור בגוף החתיכה לגבי דבר שהיה מותר מתחילה. וכן תמה הפר"ח ביו"ד סי' ס"ד. ובאמת לק"מ דהא ה"נ כשנתנבלה או נטרפה ניתוסף האיסור ג"כ על החלב לגבי גבוה שהיה מותר מתחילה. ולא דמי לגיד נבילה וטריפה דלא הוי מוסיף רק כולל כמבואר מדברי רבינו בפ"ח דהתם הגיד מתחילה נמי היה אסור לגבוה כמ"ש רבינו בפ"ו מהל' מעשה הקרבנות. ודברים הללו מתבאר להדיא מדברי התוס' דפ' גיד הנשה (חולין דף ק"א ע"א) ובזבחים (דף ע' ע"א):

ומה שהקשה הפמ"ג ביו"ד שם דהתינח חלב נבילה וטריפה דתמימים אבל דבעלי מומין מאי איכא למימר דלהוי מוסיף כבר הקדימו בספר מחנה ראובן. אבל לי נראה דלק"מ דאיכא למימר כיון דשם איסור זה דחלב נבילה בעלמא הוי מוסיף לעולם חייל מטעם זה דכה"ג אמר בקידושין (דף ע"ז) גבי הא דתניא דאיסור זונה חל על איסור חללה אע"ג דאינו מוסיף הואיל ושם זנות פוסל בישראל פרש"י כשזינתה תחת בעלה ואע"ג דהאי זנות לאו תחת בעלה הואי מיהו שם זנות אשכחן איסור מוסיף בעלמא ע"כ. וה"נ דכוותה:

הלכה ג

השוחט את הבהמה ומצא בה שליל וכו' אם שלמו לו חדשיו ומצאו חי וכו' חלבו אסור. על מ"ש הרב המגיד בתחילת דבריו דטעמו של רבינו הוא דפסק כסתמא דמתני' דפ' המקשה ופ' גיד הנשה וכו' יש להקשות דתקשי לפ"ז קושיית הפר"ח סי' ס"ד מהסוגיא דריש פ' המקשה ועל כן אי אפשר לומר כן וכמ"ש הבכור שור בחידושיו ריש פ' גיד הנשה. אלא דהעיקר מ"ש הרה"מ בסוף דבריו דטעמו של רבינו הוא מהא דר' יוחנן דאמר גבי תלש חלב מבן ט' חי דחייב דחדשים גרמי וס"ל דהוא הדין לנשחטה אמו. וכ"כ הרא"ש. והש"ך בספרו הארוך הביא ראי' לשיטת רבינו דנסתלקה בזה תמיהת התוס' ריש פ' גיד הנשה ד"ה והא. ועיין בספר כרתי ופלתי בסי' הנזכר שיישב קושיית הפר"ח. וגם הביא ראיה לדעת רבינו:

פרק ח

הלכה א

גיד הנשה נוהג בבהמה וחיה הטהורין ואפי' בנבילות וטריפות שלהן. כתב הרב המגיד מבואר בגמ' כמו שאזכור למטה. נראה שהבין בכוונת רבינו דכאן שבא לומר דאיסור גיד נוהג בנבילה וטריפה שבאה לאחר שנולדה דבהכי איירי בגמ' שהזכיר למטה. וקשה דא"כ אמאי איכפל רבינו להשמיענו זה בכאן הא זה מבואר מדבריו למטה בדין ו':

[**אלא** נראה דהמכוון הוא בדברי רבינו דכאן דבא לומר דאיסור גיד חל על איסור נבילה וטריפה דקדם כגון שנוצרה כך דאיסור גיד אינו חל מיד כשנוצר שאינו על הכף וכדמוכח בגמ' פ' גיד הנשה גבי מוקדשין וגבי טמאה דאיסור גיד בא לבסוף וקמ"ל דאפ"ה נוהג. וכה"ג פי' הפמ"ג דברי רבינו שכתב ריש פ"ז גבי חלב וכמ"ש שם. ואע"ג דהתם הוי מגזירת הכתוב אבל הכא אמאי ליחול גיד אנבילה וטריפה הא אינו לא כולל ולא מוסיף. י"ל דהיינו טעמא דכיון דקיי"ל אין בגידין בנותן טעם לא היה בגיד איסור נבילה וטריפה מקודם משו"ה מצי אתי איסור גיד לבסוף כשנוצר על הכף דהכי מוכח בגמ' דלמ"ד אין בגידין בנותן טעם נוהג איסור במוקדשין ולא הוה איסור חל על איסור מהאי טעמא. וכן בטמאה היה נוהג אי לאו דגלי קרא דלא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה מי שגידו אסור ובשרו מותר יצאת זו שגידו ובשרו אסור. וא"כ בטריפה מבטן אמאי לא לנהוג הא ליכא משום דאין איסור חל על איסור. ואי משום דבעינן שיהא גידו אסור ובשרו מותר וממעטינן מי שגידו ובשרו אסור היינו דוקא טמאה דמינו אסור משא"כ טריפה דמינו מותר לא ממעטינן. דכה"ג כתבו התוס' התם (דף ק"ג) גבי אבר מן החי דדרשינן נמי הכי

לא תאכל הנפש עם הבשר כל שבשרו מותר אתה מצווה על אבריו וכו' ולא ממעטינן אלא טמאה ולא טריפה. וכמו שמבואר בדברי רבינו לעיל בפ"ה עיי"ש. וא"כ ה"נ ליכא למעוטי טריפה מהאי טעמא. וכל זה דלא כמ"ש הפמ"ג ביו"ד סי' ס"ה דאיסור גיד אינו נוהג בטריפה מבטן דאיסור גיד בא לאחר מכן ואין איסור חל על איסור. וכבר נתבאר דליתא. ונפק"מ לדידן דגיד הוי בריה ולא בטיל. מיהו לפי מ"ש בסמוך דאיסור נבילה וטריפה איכא בגיד אף למאי דקיי"ל דאין בגידים בנותן טעם דברי הפמ"ג נכונים]:

הלכה ה

האוכל גיד הנשה מבהמה וחיה הטמאים פטור לפי שאינו נוהג אלא בבהמה שכולה מותרת. כתב הרב המגיד שפסק כת"ק דמתני' דאמר שאינו נוהג בטמאה. ובס' תפארת למשה הקשה דת"ק לטעמיה דס"ל יש בגידין בנותן טעם ואין איסור חל על איסור אבל אנן דקיי"ל אין בגידין בנותן טעם ואיסור טומאה ליכא וא"כ איכא איסור גיד ולא קיי"ל כר' שמעון דדריש התם מקרא מי שגידו אסור ובשרו מותר אלא כר' יהודה דפליג עליה ולא דריש הכי דר"י ור"ש הלכה כר"י ואף דבהא דמחייב משום טומאה לא קיי"ל כוותיה מ"מ במאי דמחייב משום גיד קיי"ל כוותיה. וי"ל דהא מצינו דחכמים נמי פליגי עליה דר"י וס"ל כדרשא דר"ש גבי אבר מן החי שאינו נוהג בטמאים מהאי טעמא מי שאברו אסור ובשרו מותר וכו':

הלכה ו

האוכל גיד הנשה של נבילה או של טריפה או של עולה חייב שתים מתוך שנכלל באיסור שאר גופה שהיה מותר נכלל גם הגיד. הרב כ"מ הביא שהרשב"א בתשובה הקשה על רבינו דבגמרא פ' גיד הנשה מוכח דלמ"ד אין בגידין בנותן טעם אין איסור מוקדשין נוהג בו. ומאן דמחייב שתים על כרחך אית ליה יש בגידים בנותן טעם ורבינו פסק דאין בגידים בנותן טעם ופסק דמחייב ב' וקשיא דידיה אדידיה. ונראה דהך קושיא קשיא נמי אמאי דמחייב בגיד הנשה של נבילה וטריפה שתים דזה נמי אינו אלא למ"ד יש בגידין בנותן טעם דלדידיה הוי גיד בכלל נבילה אבל למ"ד אין בגידים בנותן טעם אין הגיד בכלל נבילה דהכי מוכח בריש פ"ב דפסחים דפריך אהא דמשני קסבר ר' אבוה כשהותרה נבילה בהנאה היא וחלבה וגידה הותרה הניחא למ"ד יש בגידין בנותן טעם וכו'. ועוד שהרי רבינו בעצמו כתב בסמוך גבי בהמה טמאה שאין הגידים בכלל הבשר. ולעיל בפ"ד דין י"ח כתב האוכל מנבילה וטריפה או מבהמה וחיה הטמאים מן הגידים ה"ז פטור מפני שאינן ראויין לאכילה וא"כ אמאי מחייב כאן בגיד הנשה של נבילה. ונ"ל ליישב דעת רבינו ז"ל והוא דאזיל לטעמיה שפסק לקמן בפרק זה דין י"ד דגיד הנשה

מותר בהנאה וכתבו הרב המגיד והכ"מ דס"ל כמ"ש הרמב"ן דלרוחא דמילתא איתמרא ההיא סוגיא דפסחים דקאמרה דלא הוי גיד בכלל נבילה אלא למ"ד דיש בהן בנותן טעם. אבל למסקנא גיד הנשה מותר בהנאה אפי' אם תמצי לומר אין בגידין בנותן טעם. ונראה דהיינו מטעמא דקאמר התם (דף כ"ג ע"ב) בסוף הסוגיא אליבא דר' יוסי הגלילי דס"ל גיד הנשה מותר בהנאה מק"ו דחלב ומה חלב דענוש כרת מותר בהנאה גיד לא כל שכן ופי' התוס' דמק"ו זה ילפינן דגיד הוי בכלל היתר נבילה וא"כ אפי' את"ל דאין בגידים בנותן טעם איכא למימר הכי. ולפ"ז כיון דזכינו דגיד הוי בכלל היתר הנאה דנבילה בקרא דלגר תתננה. על כרחך דהוי בכלל לא תאכלו כל נבילה דקאי עליה ומשו"ה שפיר דגיד הנשה דאיסורא מחייב עליה נמי משום נבילה אף שאין בו טעם:

ועפ"ז אתי שפיר נמי קושיית הרשב"א דלפי שיטת רבינו דלקמן שכתבתי י"ל דה"נ הסוגיא דפ' גיד הנשה אזלא לפי הס"ד דסוגיא דריש פ"ב דפסחים דלא הוי גיד בכלל נבילה אלא למ"ד יש בגידים בנותן טעם. אבל לפי המסקנא דאית לן ק"ו דגיד הנשה הוי בכלל נבילה ילפינן מיניה נמי לענין שארי איסורים דאכילתו חשובה כבשר דהא כיון דחזינן דגיד הנשה דטהורה הוי בכלל נבילה אלמא דלא מעטיה רחמנא מנבלתה כמו שמיעטה רחמנא שאר דברים שאינן ראויים לאכילה כדתניא בסוף פ' המקשה (דף ע"ז ע"ב) בנבלתה ולא בעור ולא בעצמות ולא בגידים. וכיון דעל כרחך לא מיעטיה רחמנא אמרינן דהוי כבשר נמי גבי שארי דברים מיהו גיד הנשה דבהמה טמאה דקיי"ל שאינו אסור משום גיד לא מצינו שיהא בכלל בשר דלא שייך גביה ק"ו הנזכר הוצרך אינו חייב עליו נמי משום טמא כמו בכל הגידים שאינן ראויין לאכילה ונפק"מ בכל זה נמי לדידן כגון לעניין הא דקיי"ל ביו"ד דאיסורין שאינן משם איסור אחד מבטלין זה את זה. ולפ"ז בנבילה וטריפה מבטן אינו חל איסור נבילה וטריפה קודם שנוצר הגיד כמו בבהמה טמאה וכשנוצר הגיד הרי באין כאחד וחייב ב'. ולזה נראה שנתכוון רבינו בתחלת הפרק ודלא כהפרמ"ג:

הלכה טז

[חוץ **מן החלב שהרי נאמר בו יעשה לכל מלאכה**. וקשה דהיינו כדדריש ר' יוסי הגלילי בפרק כל שעה ור' עקיבא דריש התם לטהר מידי נבילה. ואילו בהלכות שאר אבות הטומאות מביא כר"ע. גם קשה על דברי רבינו שנראה מדבריו דאיסור סחורה בכל איסורי דברי תורה. וכן דעת התוס' בפרק כל שעה (פסחים דף כ"ג ע"א). ולפ"ז היכי מוכח התם דאי כל האיסורים שרי בהנאה לא איצטריך קרא להיתר הנאה הא מ"מ איצטריך להיתר סחורה. וכן קשה לי בסוגיא דזבחים (דף ק"ו ע"ב) דהול"ל מה לנבילה

שאסורה בסחורה משא"כ וכו'. ובעל נודע ביהודה בספרו דגול מרבבה ג"כ הקשה על רבינו דהרי גם גבי נבילה כתיב או מכור ואפ"ה אסרינן לסחורה ומוקמינן קרא בנזדמנו. ואי משום דגבי חלב כתיב לכל הא איצטריך לדרשא דר"ע. ומש"כ שהוציא בלשון הקדש וכה"ג כתב בפני יהושע. ושם הקשה הלח"מ דאמאי לא כתב פן תוקד אש. י"ל על פי מ"ש תוס' בחולין (דף קט"ו) עיי"ש ודו"ק]:

פרק ט

הלכה ב

לא שתק הכתוב מלאסור האכילה אלא מפני שאסר הבישול וכו' וא"צ לומר אכילתו כמו ששתק מלאסור הבת מאחר שאסר בת הבת. עיי' בלח"מ שכתב לדעת רבינו דק"ו זה אע"ג דאינו אלא גלוי מילתא בעלמא לא מהני ללקות עליו אי לאו משום דכתיב לא תבשל יתירא ובאם אינו ענין מוקמינן ליה לאכילה. דה"נ גבי בת אתא לן קרא יתירא ערותך הנה. וקשיא לי על דבריו מהסוגיא דיבמות (דף ס"ח) דחשיב גלוי מילתא בעלמא אזהרה חללה לכהן מק"ו דגרושה שמותרת בתרומה אסורה לכהן זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהן ופסק כן רבינו בריש פ' י"ח מהל' איסורי ביאה. והרי התם משמע דליכא קרא יתירא לאסור לכהן נבעלה לפסול רק מדין ק"ו ואפ"ה חייב. אבל מה שיש להקשות לכאורה ממ"ש רבינו בריש הלכות טומאת מת מצאתי ראיתי שהרגיש בזה בשו"ת מוצל מאש סי' כ' ובס' צרור החיים אבל כבר תירצו בשו"ת זרע אברהם חלק חו"מ סי' י"ב ע"פ הסוגיא דנזיר (דף נ"ד ע"א):

לכך נראה דכל היכא דלא הוי רק גלוי מילתא בעלמא מהני אפי' היכא דליכא קרא יתירא וה"נ מהני ק"ו דאכילה מבישול. והא דאיצטריך כלל קרא דלא תבשל לאיסור אכילה י"ל דקושטא דלאו משום מלקות הוא אלא משום הא דאמרינן בפסחים (דף כ"ה) וכתבו רבינו לקמן בפי"ד:

הלכה ו

המבשל בשר במי חלב וכו' או שבישל דם בחלב פטור וכו'. מה שהקשה הלח"מ דמנ"ל לרבינו והרב המגיד דבדם הוא פטור אבל אסור לק"מ דכיון דגבי הדדי תנו להו בבריתא דם ומי חלב מסתמא שוין המה וכיון דגבי מי חלב קי"ל דאיסורא מיהא איכא כמו שהוכיחו התוס' התם ה"נ גבי דם:

גם מה שהקשה הלח"מ דמנ"ל לרבינו דהמבשל שליא בחלב איסורא מיהא איכא הא מסיק בפרק כל הבשר דלא איצטריך קרא למעוטי דפירשא בעלמא היא. לדידי לא קשיא

ולא מידי דרבינו אזיל לטעמיה שכתב לעיל בפ"ד ובפ"ה דין י"ג דשליא דנבילה וטריפה או של בהמה טמאה או שיצאה מקצתה אסורה דעל כרחך ס"ל דלענין איסורא בעלמא לא אמרינן דהוי פירשא. ושם ביאר הרב המגיד טעמו מדסמכו בגמ' סוף פ' המקשה היתרא כשנמצאת בבהמה למקרא שכתוב כל בהמה תאכלו לרבות את השליא ואמרו שאם חישב עליה מטמאה טומאת אוכלין ואין זה במה שהוא כפרש גמור. וא"כ על כרחך דס"ל לרבינו דלא אמרו בפ' כל הבשר דשליא הוי פירשא אלא לענין חיובא. אבל איסורא מיהא איכא:

הלכה ז

המבשל שליא עור וגידין ועצמות ועיקרי קרניים וטלפים הרכים פטור. בברייתא דפ' כל הבשר לא נקט אלא העצמות והגידים והקרנים והטלפים שבשלן בחלב פטור. אבל יצא לו לרבינו מהא דתניא סוף פ' המקשה בנבלתה ולא בעור ולא בעצמות ולא בגידין ולא בקרנים וטלפים. ובריש פ' העור והרוטב מבואר דאפי' עיקרי קרנים וטלפים הרכים אין מטמאין טומאת נבילות. ופסקו רבינו בפ"א מהל' אבות הטומאות דין ז'. ומשם למד רבינו דהוא הדין לעניין חיוב לא הוו כבשר וכמבואר מדברי רבינו והרב המגיד לעיל בפ"ד דין י"ח ע"ש. ומ"מ איסורא מיהא איכא ואפי' בעור וכמ"ש שם:

פרק יד

הלכה י

[**כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותם דרך הנאה וכו'**. עיין במזרחי סוף פרשת כי תשא שכתב שאם בלע האיסור הוה שלא כדרך הנאתן ופטור. ולא משמע הכי בסוגיא דכתובות (דף ל' ע"ב) גבי הא דאמר כגון שתחב לו חבירו לתוך בית הבליעה. והכי מוכח נמי מהא דאיתא בירושלמי הביאו התוס' סוף פ"ק דקידושין דלא אכלו ישראל מצה בכניסתן לארץ משום איסור חדש דלא דחי עשה דמצה ללא תעשה דחדש ואי איתא דע"י בליעה פטור ולא עביד איסורא דאורייתא כלל הו"ל לקיים מ"ע דמצה ע"י בליעה דקיי"ל בלע מצה יצא ואיסורא דחדש ליכא. ומיהו זה אינה ראיה ראי' לדעת הרי"ף דס"ל דבלע מצה לא יצא וטעמו משום דס"ל דבעינן טעם מצה כדמסיק בברכות כמ"ש. וכן אינה ראיה לפי מ"ש לדעת הרמב"ם דכל איסור שבתורה שאין לוקין עליהן שלא כדרך הנאתן מ"מ איסור תורה איכא]:

פרק טז

הלכה ז

[**לפיכך שור הנסקל שנתערב באלף שורים וכו' או פטר חמור באלף חמורים כולן אסורין בהנייה**. וכתב עליו הראב"ד וז"ל א"א כיון דקיי"ל כר' אליעזר וכרבי שמעון בן גמליאל יוליך הנאה לים המלח והשאר מותר בהנאה שהרי הלך חשיבותו ע"כ. וכתב הכ"מ דזו אינה השגה דרבינו העתיק לישנא דמתניתין וגמ' ומאחר שכתב לקמן בפ"ז גבי נתערב יין ביין תקנתא דר"א ורשב"ג ממילא משמע דהוא הדין להני דמאי שנא עכ"ל. ודבריו תמוהין דודאי איכא לחלק בין דברים החשובים שאינן בטלין ליין נסך כמ"ש הר"ש בפ"ג דערלה והתוס' והרא"ש בריש פ"ג דע"א ושם הביאם בשם הירושלמי דתקנתא דרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי איסור שבו לא מהני אלא ביין נסך ולא בשארי דברים דאיכא למיחש שמא יחזור וימכרנו לישראל (ומיהו כשחותך ועושה בעניין שלא יקנה ישראל ממנו שרי בכל איסור כמ"ש הש"ך בסי' קמ"ב) ותקנתא דר"א להוליך לים המלח כתב דשמא לא מהני אלא בע"א שתופסת דמיה אע"פ שאינה ניתרת בכך מחזי טפי כמוליך האיסור לים המלח עד כאן וכ"כ הרא"ש וא"כ אפשר דרבינו נמי הכי ס"ל. ומיהו בע"א גופה מחמיר רבינו פ"י מהלכות ע"א ועיי"ש בלח"מ. ועיי' ש"ך ריש סי' ק"י וחק יעקב ריש סי' תמ"ז. ושוב מצאתי שהשיגו ברכת הזבח מדברי תוס' בזבחים (דף ע"ב). ודברי הר"ש לא הזכיר]: